YASADIŞI GÖÇLER VE TÜRKİYE'YE YANSIMASINDA ERZURUM ÖRNEĞİ

İhsan BULUT[1], Berna ÖZOĞUL[2]

ÖZET

Bu çalışmada yasadışı yollarla ülkemize giriş yapan sığınmacıların Erzurum özelindeki durumları incelenmiştir. Çalışma Erzurum Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi kayıtları ile görüşülen ailelerden elde edilen bilgiler üzerine temellendirilmiştir.

Erzurum eski çağlardan beri doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu büyük yolların kavşağı durumundadır. Bu özelliği Erzurum'a yasadışı göçler açısından da önemli bir rol yüklemektedir.

Erzurum'da yakalanan yabancılar ile sığınmacıların genellikle İran, Pakistan, Afganistan uyruklu oldukları; ülkelerini iç huzursuzluklar, can güvenliği sorunları ve ekonomik yetersizlikler yüzünden terk ettikleri, insan kaçakçıları aracılığıyla yasak yollardan ülkemize girdikleri tespit edilmiştir.

Son yıllarda ele geçenlerin sayısal olarak sürekli artış gösterdiği ve niteliksel olarak da çeşitli gruplardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Başlangıçta bireysel kaçış ve sığınmaların gözlemlendiği Erzurum'da son zamanda ailelerin kaçışları ve sığınmaları söz konusudur.

Anahtar Sözcükler: İnsan kaçakçılığı, yasadışı göç, sığınmacı, Erzurum

ABSTRACT

In this study, the situation of the refugees in Erzurum coming in our country via illegal ways is analysed. The study is based on information acquired from the families interviewed through the recordings of the foreigners section of police department.

Since the ancient times, Erzurum has been the crossroad of east-west and north-south directed major roads. This feature gives Erzurum an important role in terms of illegal immigrations, as well.

It is known that foreigners caught in Erzurum and refugees are generally from Iran, Pakistan, Afghanistan; and they left their countries because of the domestic unrest, security problems of life, economic inadequacy, and they illegally came in our country via human traffickers.

It is understood that the number of the captured ones has increased constantly and they have qualitatively consisted of various groups. At the beginning, recent family escapes and asylums are the points in question in Erzurum where individual escapes and political asylums are observed.

Key Words: Human trafficking, illegal immigration, refugee, Erzurum

1.GİRİŞ

Amaç ve Metod:

Bu araştırmanın amacı Erzurum ilindeki yabancıların statüsü, yerleştirilenlerin menşeileri, yaşam koşullarının belirlenmesi ve yaşadışı göçler açısından Erzurum'un durumunu tespit etmektir. Araştırma metodu olarak yasadışı göçlerle ilgili verilerin elde edilmesi ve değerlendirilmesi ile mülteci ailelerle yapılan mülakaatlar üzerine temellendirilmiştir.

Tanım ve İçerik

Yasadışı göç ve insan kaçakçılığı gibi kavramlar sivil gündeme henüz taşınmış ve yeterince tanıtılmamış olmasına rağmen, güvenlik birimlerimizin gündemini uzun yıllar, insanlık tarihini de yüzyıllardır meşgul etmektedir. Gerçekten de demografik kavramları (Tandoğan, 1998), nüfusbilim sözlükleri (Üner, 1972) ve göçlerle ilgili çalışmaları (Tekeli ve Erder, 1978, Tümertekin, 1968) incelediğimizde bu kavramların henüz bilimin yabancısı olduğunu görüyoruz. Bunların bir bölümü yerel ve ulusal nitelikli olmakla beraber kavram bazında tanıma ulaşılması gerektiğini düşünmekteyiz.

[1] Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, ibulut@atauni.edu.tr
[2] Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, brn_ozql_55@hotmail.com

Yalnızca **yasal olmayan(belgesiz) göçmenler** yaklaşımı ile **çağdaş mülteci sorunu** konusu içerisinde gerek tanımı gerekse ele alınış şekli bakımından en yakın ve doyurucu bilgiye bir coğrafya eserinde ulaşmış bulunuyoruz (Tümertekin ve Özgüç, 1998). Bu konuda elimize geçen en son kaynakta ise sorun tamamen aydınlığa kavuşmuştur. Konu Türkiye üzerinden Avrupa'ya yapılan ve aynı zamanda da Türkiye'yi de hedef alan yasadışı göçler olarak nitelendirilmiştir(Koca ve Girgin, 2001).

Gündemi oluşturan ve giderek daha fazla hız ve önem kazanan bu konuda erken önlemlerin alınması, gelecekte yaşanacak pek çok toplumsal ve kültürel sorunun da çözümü anlamını taşımaktadır.

Kavramlar **mülteci** gibi algılanıp değerlendirildiğinde hemen hemen sorun yokmuş gibi görünse de **yasadışı göç ve insan kaçakçılığı** günümüzde **köle ticareti** olarak nitelendirilebilecek boyutta bir sosyal olay ve nüfus hareketidir. Zorunlu göç, iç göç, işgücü göçü, beyin göçü, iltica ve uluslararası göçlerle ne tasarlanışı ne gerçekleştirilişi ne de prosedürü açısından hiçbir benzerlik ve ortak nokta taşımamaktadır. Yalnızca yakalanıncaya kadar geçen süreci yasadışı göç olarak ele almalıyız.

Terminolojik yönden oldukça karmaşık bir durum gösteren bu konunun daha açık bir şekilde ortaya konulması için bazı kavramların bir kez daha hatırlatılmasında yarar bulunmaktadır.

Göç: İnsanların bulundukları yerden ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel nedenlerden dolayı başka bir yere hareket etmesi olarak tanımlanabilir. İç ve dış göç (ulusal ve uluslararası) şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Dünya genelinde meydana gelen uluslararası göçler yaşanan iç savaşlar, ekonomik yetersizlikler, kıtlık gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Yasadışı Göç: İnsanların kendi ülkelerinde savaş, kıtlık, ekonomik sıkıntılar bunun beraberinde getirdiği eğitim ve sağlık sorunları gibi nedenlerden dolayı sıkıntı yaşayan ve daha iyi yaşam şartlarına kavuşma arzusuyla kişilerin ülkelerini terk edip yasadışı yollarla başka bir ülkenin sınırlarına geçiş yapmalarıdır. Yasal yollarla bir ülkeye giriş yapıp ancak yasal kalış süreleri dolduğu halde o ülkede kalmaya devam eden yabancılar da bu sınıfa girmektedir.

Mekik Göçü: Aynı kişilerin belli aralıklarla defalarca bölgeler veya ülkeler arasında gidip gelmesi olayıdır.

Göçmen: Bir ülkeden başka bir ülkeye yerleşmek amacıyla göç eden kişidir. Hukuki olarak göçmen veya göçmenler, en az iki ülkeyi ilgilendirmektedir. Biri bırakılan ülke diğeri yerleşilen ülkedir. Göçmenlerin, iki ülke arasında başka ülkeleri dolaşmalarına *transmigration* denir. Yerleşme niyeti olmadan böyle ülkelerde bulunanlara ***transit göçmen*** denilmektedir.

Yasadışı Göçmen: Genel olarak ekonomik nedenlerden dolayı yaşadığı sıkıntılardan kurtulup daha iyi şartlarda yaşama düşüncesi ile ülkelerini terk edip yasadışı yollarla başka bir ülkeye geçiş yapan yabancılardır.

Göçmen Kaçakçılığı: Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, maddi menfaat elde etmek amacıyla yasal olmayan yollardan; bir yabancının ülkeye sokulmasına veya ülkede kalmasına, Türk vatandaşı veya yabancının yurtdışına çıkmasına imkân sağlanmasıdır.(TCK Madde 79).

Göçmen Kaçakçısı: Gönüllük esasına dayalı ve belirli bir ücret karşılığında anlaşma sonucunda, yasadışı göçmenleri ülke sınırları dışına veya talep edilen yerlere kaçak olarak taşıyarak kaçakçılık fiilini işleyen kişidir (Deniz, 2009).

Mülteci: BM' e göre mülteci "1 Ocak 1951'den önce (Avrupa'da) meydana gelen olaylar nedeniyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için, vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korktuğu için dönmek istemeyen yabancı " şeklinde tanımlanmaktadır. 1967 protokolünde zaman (1 Ocak 1951) ve mekan (Avrupa) sınırlanması kaldırılarak, mülteciliğin tanımında kapsam genişletilerek tanıma evrensel bir nitelik kazandırılmıştır.

Mülteci ile Göçmen Arasındaki Farklar: Pratikte ayrımı belirlemek zor olabilir; fakat yine de temel olan göçmenin kendi ülkesinin koruması altında olması, bir mültecinin ise olmamasıdır. Bir mülteciyi göçmenden ayıran dört temel nokta daha bulunmasıdır. Bunlardan birincisi, mültecilerin hareketlerinin aniden gelişmesi ve kısa bir süre içinde ülkeyi terk etmeleridir. Göçmenlerde ise göç etme kararı uzun

bir süreç içerisinde olgunlaşmakta ve planlı bir şekilde hareket edilmektedir. İkincisi, mülteci hareketinin aniden başlaması nedeniyle mülteciler yanlarında öncelikle hayati ihtiyaçlarını karşılayacak ve taşımaya güçleri yetebilecek kadar mallarını yanlarında taşırlar. Dolayısıyla mülteciler bütün mallarını mülklerini geride bırakırlar. Üçüncüsü, mülteciler yolculuklarını genellikle ilkel taşıma araçlarıyla yaparlar. Yani modern taşıma araçlarından yoksun bir şekilde çoğunlukla, yürüyerek, bisikletlerle, kamyonlarla veya elverişsiz teknelerle yolculuklarını sürdürürler. Dördüncüsü ise mültecilerin yanlarında kendilerini tanıtacak veya göçlerini kolaylaştıracak kimlik ve pasaport gibi resmi belgelerden de yoksundurlar(Tümertekin ve Özgüç, 1998).

Sığınmacı: Vatandaşı olduğu ülkeyi yaşadığı bir takım sorunlar nedeniyle terk edip daha güvenli bir yer veya ülkeye sığınan yabancılardır. Sığınmacılar nitelik olarak görünüşte mülteci kapsamına girebilir. Ancak mülteci statüsü almaya yönelik başvuruları karara bağlanana kadar bu kişiler sığınmacı olarak başvuru yaptığı ülkede kalmaya devam ederler.

İnsan Kaçakçılığı: Belli bir ücret karşılığında yapılan anlaşma sonucunda gönüllü olan yasadışı göçmenleri kendi ülkelerinin sınırları dışına veya gitmek istedikleri başka ülkelere yasadışı yollarla taşınması olayıdır. İnsan kaçakçılığı ile insan ticareti birbirine karıştırılmaktadır. Her ikisinin temelinde illegallik olmasına karşın, insan kaçakçılığında kişinin gönüllü olması esasken, insan ticaretinde zorlama ve kandırılma söz konusudur.

Tehcir: Savaş zamanlarında hükümet uygulamalarına karşı gelen bir kısım nüfusun güvenlik ve askeri sebeplerle ülkenin bir yerinden başka bir yerine zorunlu olarak göç ettirilmesi olayıdır. Osmanlının son zamanlarında (1915) Anadolu'da yaşayan Ermenilerin o dönemde Osmanlı sınırları içerisinde bulunan Irak ve Suriye' ye zorunlu göçü tehcire örnek gösterilebilir(Deniz, 2009).(2)

Kaynak Ülke: Yasadışı göç ve insan ticaretine katılan kişilerin vatandaşlık bağı ile bağlı olduğu ve daimi ikamet ettiği ülkedir(Deniz, 2009).

Hedef Ülke: Yasadışı göçmen veya insan ticaretine konu olan kişilerin genellikle çalışmak için ulaşmak istediği ülkedir. Özellikle yüksek refah ve istihdam koşullarına sahip sanayileşmiş ülkeler hedef ülke durumundadır(Deniz, 2009).

Transit Ülke: İnsan ticareti veya göçmen kaçakçılığında, çıkış ülkesinden varış ülkesine gerçekleşen yolculukta geçilen veya elverişli koşullar oluşuna kadar yasal veya yasa dışı olarak kalınan ülke.(13)

Üçüncü Ülke: Sığınmacıların fiili olarak bulunduğu ülkede, mevcut yasalar gereği sürekli kalmalarına imkân olmadığı durumlarda, kalıcı ikamet etmek üzere sığınmacıların yerleştirilebileceği bir başka ülkedir(Deniz, 2009).

Ülkemizin bu sorunu yoğun olarak yaşaması sahip olduğu coğrafi mevkii ve bundan kaynaklanan sivil, askeri, siyasi, kültürel ve etnik jeopolitik unsurların bir sonucudur.

Yasadışı göç kavramı hiçbir yasal başvuru ve hazırlık yapmadan, sınır/gümrük noktasından izin istenmeden, uluslararası anlaşma hükümleri ve protokollere uygunluk taşımayan ülkelerarasında gerçekleştirilmek istenen gizli bir göç şekli olarak tanımlanabilir. Kuşkusuz bu tanım daha zenginleştirilerek, değişik biçimlerde de ifade edilebilir. Ancak tanımda üç önemli özellik öne çıkmaktadır.

- İllegalite: Eylem kesinlikle gizli tutulmaktadır.
- Plansızlık, amaçsızlık ve yönsüzlük: Nasıl gerçekleştirileceği, ne kadar süreceği, nereye kadar devam edeceği, kimlerle, nerelerden...? gibi pek çok sorunun cevabı alınamamaktadır. Nihai amacı belli bile olsa, aşamaları kesinlikle rastlantılara bağlıdır.
- Sınır ihlali: Bir ülkenin sınır güvenliği ve bütünlüğünü hiçe sayma cürümü işlenmekte veya işlettirilmektedir.

Bu noktalardan hareketle yasadışı göçleri iltica, göçmenleri de mülteci saymanın mümkün olmadığı oldukça netleşmektedir. Mülteci, 1951 Birleşmiş Milletler Anlaşmasında tanımlandığı gibi ırkı, dili, bir toplumsal gruba ait ya da bir siyasal görüşte olduğu için takibe uğrama korkusuyla ülke dışına çıkmış kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu tür göçlere genellikle bütün aile fertleri, sosyal gruplar katılmaktadırlar. Oysa ülkemizi güzergâh olarak seçmiş insan kaçakçılığı ile ilgili olarak ele geçen yasa dışı göçmenler arasında kadın, yaşlı ve çocuk nüfusa hemen hemen hiç rastlanılmamıştır.

Özetle anlamı ve gerçekleştiriliş şekli ortaya konulmaya çalışılan bu hadisenin kuşkusuz çıkış noktasından varış noktalarına ve geçiş güzergahları da dahil ilgili yönetimler ve vatandaşları üzerinde pek çok olumsuz etkileri olacaktır.

2. YASADIŞI GÖÇLER VE İNSAN KAÇAKÇILIĞI AÇISINDAN TÜRKİYE'NİN DURUMU

Yasadışı göçün toplumsal ve kültürel alanda ülkemize önemli etkileri vardır. Yasadışı göçler ve insan kaçakçılığı açısından Türkiye'nin durumu son derece önemlidir. Çünkü yasadışı göçler konusunda Türkiye'nin durumu ve mevcut şartlar ile faktörleri bazen avantaj sağlarken bazen de bu konuda olduğu gibi göçleri kolaylaştırmak şeklinde birtakım dezavantajlara sebep olmaktadır. Şüphesiz bu hususları Erzurum özeline de indirgemek mümkündür.

- Ülkemiz toplam sınır uzunluğu 11 000 km.yi aşan ender ülkelerden biridir. Bu sınırların 8333 km.si kıyı, 2753 km.si de kara sınırlarından oluşmaktadır. Bu özelliği geçişleri kolaylaştırıcı, kontrolü zorlaştırıcı bir rol oynamaktadır. Çünkü bu sınırlara 5 km. arayla bile gözetleme kulesi, karakol, gümrük kapısı kurulursa 550 adet, şayet 10 km. arayla yapılırsa 275 kadar tesis, donanım ve on binlerce personele ihtiyaç olacaktır. Teorik olarak mümkün gibi görülse bile, söz konusu tesislerin doğal şartlar nedeniyle eşit aralıklarla ve uygun sıklıkta yapılması mümkün değildir. Kaldı ki arazi yapısı, bitki örtüsü gibi nedenlerle 5 km.lik bir mesafeyi de korumak kolay olmayacaktır. Kıyılarımız için oluşturulacak sahil güvenlik noktasının ise bu hesaplamaya göre en az 833 veya 1666 gibi değerler göstereceği açıktır.

Tablo:1 Türkiye'nin Sınır Uzunlukları

Kara Sınırları	**Uzunluk (Km)**	**Kıyılar**	**8333**
Toplam	**2753**	Anadolu Kıyıları	6480
Türkiye-Gürcistan	276	Trakya Kıyıları	786
Türkiye-Ermenistan	316	Adalar	1067
Türkiye-Azerbaycan (Nahçivan)	18	Denizlere Göre Kıyılar	8333
Türkiye-İran	484	*Karadeniz*	*1965*
Türkiye-Irak	331	*Marmara*	*1189*
Türkiye-Suriye	877	*Ege*	*2805*
Türkiye-Bulgaristan	212	*Akdeniz*	*1577*
Türkiye-Yunanistan	269	*Adalar*	*1067*
TOPLAM			**11086**

- Özellikle İran, Suriye, Irak, Nahçivan sınırlarında doğal çevre şartları gibi kültürel durum, dil, din, etnoğrafik özellikler(giyim-kuşam) de çok yakın benzerlikler göstermektedir. Dil faktörü anlaşmayı, diğer özellikler ise barınmayı kolaylaştırmaktadır.

- Anadolu eskiden beri İpek Yolu, Kral Yolu gibi tarihi yollar ve kolları ile bu günde ulaşım hatlarıyla Asya, Afrika ve Avrupa"yı en kısa olarak birleştiren doğal bir köprü ve önemli bir geçiş güzergahıdır.

- Türkiye bulunduğu konumu itibariyle doğuda Fars, Güneyde Arap, Kuzeydoğuda Gürcü ve Ermeni toplulukları ve kültürleri arasında yer almaktadır. Dolayısıyla kültürler arası bir geçiş özelliğine de sahiptir. Yani geri kalmış doğu ve gelişmiş batı kültürlerini birbirinden ayırmaktadır. Doğunun iticiliği ve batının çekiciliği arasındaki ülkemiz batıyla bütünleşme sürecinde olup bu nedenle batı kadar da ilgi çekmektedir.

- Ekonomik olarak da ulusal gelirleri oldukça düşük doğu toplumları(kişi başına 100-1000 dolar) ve serbest ekonominin kurulamadığı Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ve ulusal gelirleri 10000-20000 doları bulan Avrupa ülkeleri arasında yer almaktadır.

Yasadışı Göçün Şekli ve Ülkemize Etkileri

Yasadışı göçler konusunda bilindik giriş şekillerinin aksine şaşırtıcı ve akla gelmedik şekiller söz konusudur. Şekillerine bile bakıldığında bu göçlerin geçici barınma talebi ve iltica ile ilgili hiçbir ilgisini kurmak mümkün değildir. Sistem gizli giriş, gizli hareket ve yakalanmadan ulaşabilmeyi içermektedir. Amaç böyle olunca yaya, hayvanlarla, kamyon ve tırların özel bölmelerinde, eşya taşınması için bile uygun olmayan koşullarda zula tabir edilen gizli bölmelerde gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle de çoğunlukla macera tamamlanmadan, yaralanma, ölümler yaşanmakta yakalanma ile ise tamamen son bulmaktadır. Zaman zaman da en lüx yat, özel araçların da kullanıldığına rastlanılmıştır. Son bir haftalık süreç içerisinde duyarlılıkla takiplerimizden ilginç kaçış manzaralarına rastlanılmıştır. Beton makinası içerisinde(16 kişi), kepek yüklü kamyon(69 kişi), ev baskınında(22 kişi), cami avlusunda(20 kişi) ve ayrı bir ev aramasında(6 kişi) ve yol kenarında gizlenmiş şekillerde gibi giriş yapan(mikser) kişiler yakalanmıştır. Bunları ilgi çekici yüzlerce örnekle çoğaltmak mümkündür.

Burada üzerinde durulması gereken en önemli konu bu kişilerin geçişlerine yardım eden kişilerin köken, meslek ve kültürlerinin de oldukça çeşitli olmasıdır. Sanatçılar, kamu görevlileri ve işadamları gibi. Olayın içine bölge insanı, nakliyeciler, barınma imkânı sağlayan yerli nüfusu da dâhil etmek gerekir. Aynı şekilde görevlerinde eksik davranan ve gerekli titizliği göstermeyen gümrük görevlisi, sınır muhafızı, evrak denetçisi, yol kontrolü yapanlar da bu faaliyete bilmeden destek vermektedir.

Yasadışı Göçün toplumsal alandaki etkileri her şeyden önce ülke güvenliğine yönelik kasıtlı bir hareket olması yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir. Başka bir ülkenin sınır bütünlüğü ve ülke güvenliğini hiçe saymak fiili işlenmektedir. Uluslar ve taraflar arası protokollere göre cezai müeyyideler uygulanmalıdır.

Gelen insanların toplumsal yapıda az da olsa tahribata yol açabileceğini göz ardı etmemek gereklidir. Bir ülkeye girdikleri andan itibaren girişleri de yasal olmadığı için suçlu sayılan bu insanlar, bu eylemlerinin arkasından da suç işlemeye açık kişiler olarak değerlendirilmelidir. Olaydaki illegal boyut illegaliteyi hızlandıracak nitelik taşımaktadır.

Özellikle yasadışı girişlerin ve çabalarının yoğunlaştığı bu günlerde bu insanların gerek kendilerinin gerekse insan kaçakçıları tarafından suça zorlanma, illegal örgütlere dahil edilme ihtimali üzerinde önemle durulması gerektiği kanaati yoğunlaşmaktadır.

Paraları ve kıymetli malları insan taciri ya da kaçakçıları tarafından geçişleri karşılığında alınarak, beş parasız bir şekilde bilmedikleri, daha önceden görmedikleri bir ülkenin bir köşesinde kandırılarak terk edilen bu çaresiz insanların gasp, şantaj, soygun gibi türlü adli vakalara karışması ihtimali de oldukça yüksek bir olasılıktır.

Kültürel açıdan son derece yetersiz ilköğretim düzeyini geçmeyen tahsil durumları ile dâhil oldukları, var olmaya, oturma ve sığınma hakkı elde etmeye çalıştıkları toplumlarda kültürel çatışma ve yozlaşmaya yol açılacağı ihtimali ile büyük bir entegrasyon sorununa yol açacağı göz ardı edilmemelidir.

Ülkemizdeki mevcut ekonomik ve tarımsal yapı büyük oranda vasıfsız işgücüne bağımlılığını sürdürmektedir. Ekonomik açıdan ele alındığında kaçak insanlar yakalanmadıkları sürece, uzunca bir zaman Güneydoğu, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz, Ege, ve Marmara Bölgesi'nde geçici ya da mevsimlik işgücü ihtiyacını çok ucuza sağlayabilirler. Çünkü ülkemiz iklim şartları bölgeler açısından ürün çeşidi ve hasadı konusunda peşpeşelik arz etmektedir. Örneğin Nisan-Mayıs-Haziran aylarında Şanlıurfa, Diyarbakır, Adıyaman, Gaziantep, Adana ve Hatay gibi illerimizin hasat işlemlerini İç Anadolu illerinin mercimek, nohut hasadı izlemekte, buradan işgücünün önemli bir bölümü Karadeniz Bölgesine fındık, Ege'ye üzüm, incir, pamuk gibi ürünlerin hasadı için kolaylıkla geçebilmektedir. Bu konuda güvenlik güçleri kadar, bu kişilere işverenlerin de dikkatli davranmaları, kimlikleri ve menşeleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerektiği öğretilmelidir. Yerel yönetimlerin(muhtarlık, belediye, kaymakamlık ve asayiş birimleri) bu kişilerin kimlikleri konusunda dikkatli davranmaları gerekmektedir. İnsanımızın alın terine hürmeti bu noktada istismar edilebilmekte, bu insanların batı ülkelerine geçişleri için zaman ve para kazanmalarına fırsat verilmektedir. Ülkemiz genelinde yaptığımız son 15 yıllık gözlemlerimize dayanılarak, eğer herhangi bir yol kontrolünde ele geçmemişlerse hiçbir köy ve kasabada tarım işçilerine kimlik sorulmadığını kişi sayısı belirtilse bile menşe ve niteliklerine ilişkin bir araştırmanın olmayışı önemli bir sorundur. Aynı şekilde bu insanların tamamını işveren arazi sahibiyle

muhatap olmayıp, başlarındaki tıpkı insan kaçıran simsarlar gibi işgücü emek simsarları aracılığı ile diyaloglarını gerçekleştirmektedir.

Kırsal kesimde giderek ağırlaşan ekonomik koşullar özellikle doğu güneydoğu illerimizde sınır bölgelerinde yaşayan insanlarımızı kaçırma olaylarına iştirak etmeye ve tacirlere yardım etmeye zorlamaktadır. Bölge insanı kaçakları aile mensubu gibi göstermekte veya kendi kimliklerini kullandırarak menfaat teminine çalışıldığına ilişkin bilgilere ulaşılmaktadır. Küçük yolcu kitlesi ve az nüfuslu yerleşmelere hizmet veren minibüs, kamyonet, kaptıkaçtı gibi araç sahiplerinin bir işle çok para kazanabilme hırsları bu amaca hizmet edebilecek diğer nedenlerden arasında sayılabilir.

Arı göçerlerinin ve hayvan göçerlerinin de istismar edilebileceği dikkatlerden uzak tutulmamalıdır. Bu faaliyetlerin geliş dönüş tarihlerinde ulaşım araçlarından yararlanma yolu seçilebilir.

Toplumsal alandaki en önemli etkisinin sağlık alanında olduğu ve giderek daha da önemli sorunlara yol açacağı gerçeğidir. Irak, Afgan, Azeri ve Bengal gibi uluslara ait insanlar ülkelerinden ayrıldıktan sonra uygun olmayan barınma, beslenme temizlik ve yolculuk şartlarından dolayı pek çok bulaşıcı hastalık, parazit, virüs gibi kişi ve toplum sağlığını tehdit eden unsuru da beraberlerinde taşımaktadırlar. Temasa geçtikleri kişi, esnaf, gibi kitlelerin sağlığı üzerinde önemli tehdit ve tehlike oluşturacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Ulusal boyuttaki bu etkilere dış dünyadaki ülkemiz aleyhine tezgâhlanan asılsız senaryolar ile ülke olarak gerekli ve yeterli önlemleri almadığımız şeklinde bir suçlama ile karşı karşıya bulunmaktayız. Oysa Asya, Afrika'dan bir yerlerden başlayıp sınırlarımıza kadar ulaşan bir şekilde ülkemize dâhil olan boyutu uluslararası olan bir hadisenin bütün faturasını ülkemize kesmek oldukça ağır bir karardır. Çünkü ilgili olayla ülkelerin tek tek mücadele etmesi oldukça zor, başarı şansı ise oldukça zayıftır. Bu nedenle bölgesel ve milletlerarası işbirliği ve ortak tavra ihtiyaç vardır. Kaçakçılık şebekelerinin ülkeler hatta kıtalararası işbirliği içinde yürütüldüğü kesinlik kazanmıştır. Bu olay sanıldığı gibi ülkemiz ve komşularımız için değil, A.B. D., Kanada gibi gelişmiş ülkelerden de pek çok şebekenin de dahil olduğu bilinmektedir. İtalya, Almanya ve İngiltere gibi ülkeler ise bu göçleri teşvik eden politikalar uygulamakta, göçlerin hızını daha da arttırmaktadır.

Ülkemizin komşuları bugünkü komşularımız değil de Batı Avrupa ülkeleri olsa idi bu sorun bu günkü kadar önemli olmayacaktı. Çünkü ülkemiz menşei ülkelerine ve bölgelerine komşu, gidilecek ülkelere yol güzergâhları üzerinde bulunmaktadır.

3. İNSAN KAÇAKÇILIĞI VE YASADIŞI GÖÇLER AÇISINDAN ERZURUM

Erzurum eski çağlardan beri doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu büyük yolların kavşağı durumundadır. Bu özelliği Erzurum'a yasadışı göçler açısından da önemli bir rol yüklemektedir. Tarihi bir kent olması, doğu kültür medeniyetlerine yakınlığı, konukseverliği gibi özellikleri ile Erzurum kaçaklar için bir cazibe merkezi haline gelmektedir.

Erzurum'da yakalanan yabancılar ile sığınmacıların genellikle İran, Pakistan, Afganistan uyruklu oldukları; ülkelerini iç huzursuzluklar, can güvenliği sorunları ve ekonomik yetersizlikler yüzünden terk ettikleri, insan kaçakçıları aracılığıyla yasak yollardan ülkemize girdikleri tespit edilmiştir.

Doğu sınırlarımızın doğal özellikleri, yollarının birleşme ve Anadolu içlerine geçiş sağlaması bakımından Erzurum'un konumu son derece önemlidir. 1.1.2001 ve 9.10.2001 tarihleri arasında ilimizde illegal girişten 933 kişi yakalanmış, bunların büyük çoğunluğunu Irak(452), Afganistan(207), Pakistan(94), Gürcistan(88), Azerbaycan(36) ve Bangladeş(25) gibi ülkelerden ekonomik nedenlerle gelenler oluşturmuştur. İllegal yollardan girerek Erzurum ili dâhilinde jandarma ve emniyet güçlerince yakalananların adliyede sınırdışı işlemleri yapılarak geldikleri yollardan sınır dışı edilmişlerdir. Kuzey Iraktan gelenler Habur sınır kapısından çıkarılmaktadır.

Son yıllarda ele geçenlerin sayısal olarak sürekli artış gösterdiği ve niteliksel olarak da çeşitli gruplardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Başlangıçta bireysel kaçış ve sığınmaların gözlemlendiği Erzurum'da son zamanda ailelerin kaçışları ve sığınmaları söz konusudur. Bu durum olayın dramatikliği ve risklerini çoğaltmaktadır.

Tablo:2 Sınır dışı edilen yabacılar

Sınır dışı Edilen Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı			
Ülkesi	**2011**	**2012**	**2013**
Pakistan	45	41	3
Afganistan	12	25	35
İran	4	9	14
Rusya	2	1	1
Bangladeş	-	20	-
Somali	-	6	-
Azerbaycan	2	6	16
Irak	-	1	-
Hollanda	-	1	-
Özbekistan	1	1	1
Ermenistan	-	0	1
Hırvatistan	1	1	-
Lübnan	-	1	-
Gürcistan	5	4	30
Sırbistan	-	1	-
Gana	-	1	-
Toplam	**72**	**119**	**101**

Tablo 3: Erzurum'da Yabancıların Bulunma Şekilleri(Ocak 2012)

Ülkeler	**Erzurum'da İkamet Edenler**	**Semti Meçhule Gidenler**	**3. ülkeye çıkış yapan**	**Başka illere yerleştirilen**
Afganistan	402	126		
Bangladeş	1	10		
İran	5	9		
Kamerun		1		
Kırgızistan		1		
Mısır		2		
Myanmar	1	1		
Özbekistan	9			
Suriye	2			
Demokratik Kongo		1		
Fas				1
Irak			1	
Gürcistan	1			
Hindistan	1			
Filistin	1			
Libya	1	5		
Pakistan	1	2		
Tacikistan	6			
Toplam	**431**	**158**	**1**	**1**

Tablo:4 Erzurum'da Yabancıların Bulunma Şekilleri(Ocak 2014)

Ülkeler	**Başvuru Sahipleri**		**Semti Meçhule Gidenler**		**Sığınmacı**		**3. ülkeye çıkış yapan**		**Başka illere yerleştirilen**	
Yıllar	**2012**	**2014**	**2012**	**2014**	**2012**	**2014**	**2012**	**2014**	**2012**	**2014**
Afganistan	557	574	313	364	0	0	7	18	24	61
Bangladeş	0	0	11	29	0	0	0	0	0	0
D.Kongo.C.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
İran	29	46	45	60	1	1	2	3	2	4
Kırgızistan	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Libya	1	0	5	6	4	4	0	0	0	0
Mısır	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0

Myanmar	1	1	1	7	0	0	0	0	0	0
Özbekistan	6	6	0	1	1	0	0	0	0	0
Pakistan	1	0	6	16	0	0	0	0	0	1
Suriye	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Tacikistan	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Hindistan	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Sudan	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Irak	0	6	0	2	0	0	0	1	0	0
Türkmenistan	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Nijerya	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0
Rusya	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Filistin	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Kamerun	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Fas	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Tanzanya	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Komor	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Kongo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Siarra-Leone	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Toplam	**603**	**641**	**385**	**507**	**6**	**5**	**9**	**23**	**26**	**66**

Son yıllarda Erzurum'a gelerek yerleştirilen veya geçiş yapanların sayı, nitelik ve milliyetlerinde önemli farklanmalar kaydedilmiştir. Nitekim 2000'li yıllarda Irak ve İranlıların yoğunluğu dikkat çekerken günümüzde Irak'tan girişlerin sıfırlandığı, Afganistan'dan gelenlerin sayısında artışlar olmuştur. Bu durum da gösteriyor ki ekonomik nedenlerden çok iç karışıklıkların göçler üzerinde daha fazla etkisi vardır. 1980 den beri İran ve Iraklılarla başlayan sığınma yoğunlukları, Afganistan ve Suriyeliler şeklinde devam etmektedir. Nitekim 2012 yılında Erzurum'da İkamet Eden 431 yabancının 402'si, 158 semti meçhule gidenin 126 'sı gibi önemli bir bölümü Afganistanlıdır.

Son iki yıl içerisinde ise, Erzurum'a Afganistan'dan gelenlerin sayısının 800', Suriye'den gelenlerin sayısının 150-200 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yabancılar Şubesi yetkililerinden Erzurum'da yaşayan mülteci ve sığınmacıların 2000-2500 civarında olduğu bilgilerine ulaşılmıştır. Resmi kayıtlar dışında kaçak giriş yapan mülteci statüsü almayan yabancıların da olduğu bilinmektedir. Van depreminden sonra mültecilerin Van yerine Erzurum'u tercih ettikleri dikkati çekmektedir.

Erzurum'da ki mültecilerle yapılan anket ve görüşmeler sonucunda elde edilen bilgilere göre çoğu mültecinin Tacikistan'da 1992 yılından 1997'ye kadar süren bir iç savaş ve Rusya'da yaşanan savaşlardan kaçıp Afganistan'a sığındığı orda yaşanan, 11 Eylül Saldırıları gerekçesi ile 2001 Ekiminin 7. gününde başlayan ABD Başkanı George Bush'un **terörle mücadele** politikası kapsamında başlattığı Afganistan Savaşı gibi savaşlar neticesinde memleketlerini terk ettikleri anlaşılmaktadır.

Afganistanlıların kaçarak önce İran'a yerleştikleri, Sünni oldukları için maruz kaldıkları ayrımcılık, din ve mezhep farkının zorluğu, okullarda özel okullara mecbur edilip daha fazla para ödemek zorunda kalmaları ve istediği bölümü seçememeleri ile çocukların okullarında milliyetlerini saklamak zorunda kalmak gibi eğitim-öğretimle ilgili zorluklar ile devlet işlerine alınmayıp, inşaat işçiliği gibi daha zor işlerde çalıştırılmak ve kendi ülkesinde mühendis, öğretmen, doktor gibi mesleklere sahip olan insanlara kendi işlerini yapma hakkı verilmemesi gibi iş konusunda yaşadıkları sıkıntılar onları zor durumda bırakarak Türkiye'ye yöneltmiştir. Kendi ülkelerine veya başka ülkeye geçiş yapmak isteyenlere İran yönetiminin pasaportlarını vermemesi, kendi ülkelerine gitmek isteyenlerle geri dönmeyecekleri konusunda bir anlaşma yaparak göndermeleri, kaçak yollarla ülkeyi terk edip başka ülkeye yerleşenlerin geri dönmeleri halinde idam cezasına çarptırılması gibi nedenler de istikrar, güven ve huzurun merkezi olarak görülen Türkiye'yi hedef ülke durumuna getirmektedir.

Yaşanan bu sıkıntılar sonucunda İran'a sığınan çoğu mülteci oradan Türkiye'ye geçiş yapmıştır. Başka bir ülkeye gizli geçiş yapmaya çalışan mültecilerin hareketleri aniden gelişmekte ve kısa bir süre içinde ülkeyi terk etmektedirler. Mülteci hareketinin aniden başlaması nedeniyle mülteciler öncelikle hayati ihtiyaçlarını karşılayacak ve taşımaya güçleri yetebilecek kadar mallarını yanlarında taşırlar. Dolayısıyla mülteciler bütün mallarını mülklerini geride bırakırlar. Mülteciler yolculuklarını genellikle ilkel taşıma araçlarıyla yaparlar. Yani modern taşıma araçlarından yoksun bir şekilde çoğunlukla, yürüyerek,

bisikletlerle, kamyonlarla veya elverişsiz teknelerle yolculuklarını sürdürürler. İran'dan Erzurum' a geçiş yapan mülteciler de yaşadıkları zorluklara dayanamayıp gizli de olsa başka ülkeye geçiş yapmak için insan kaçakçılardan yardım almış hatta onlar tarafından kandırılmışlardır. Yolları bilmedikleri ve dağlarda mayın olduğu için, bu işi kendi başlarına yapmaya cesaret edemeyip bu işten para kazanan insan kaçakçıları ile iş birliği yapmak zorunda kalmışlardır. İnsan kaçakçıları geçiş yapmaları karşılığında 7000 Dolar para talep etmiş, otobüs yolculuğu yapacaklarını söylemiş, fakat parayı aldıktan sonra kısa süreli otobüs yolculuğunun ardından bir süre at üstünde, kamyonda taşınıp daha sonra gece-gündüz yürüyerek 13 dağ sırasını aşarak gelmişlerdir.

Son zamanlarda Suriye'de yaşanan iç savaşlardan kaçıp Türkiye'ye sığınan mültecilerin sayısı oldukça fazladır. Aynı şekilde Erzurum'a gelenlerin de sayısında artış olduğu gözlenmektedir, Suriyeli vatandaşlara T.C. tezkeresi ile sağlık sigortaları verilip aynı zamanda Dadaşkent'te onlar için apartman daireleri tahsis edilmiştir. Erzurum'da bulunan mülteciler arasında sayısı en fazla olanların Afganlardır. Fakat onlara Suriyelilere yapılan yardımlar yapılmamıştır. T.C. tezkereleri ile birlikte 1 yıllık sağlık sigortaları yapılmış herhangi bir yerleşim yeri, maddi destek veya iş imkânı sağlanmamıştır. Aileler kendi imkanları ile çok kötü durumda da olsa bir eve yerleşmişlerdir, Erzurum'da Suriye' liler Dadaşkent'te yerleştirilirken Afganistan, Pakistan, İran, Irak, Libya gibi diğer ülkelerden gelenler Sanayi Mahallesi , Dağ Mahallesi ve Mahallebaşı gibi yerlere kendi imkanları ile niteliksiz, gecekondu ve ucuz kiraladıkları konutlara yerleşmişlerdir. İkametleri olmadığı için ebeveynler sigortalı çalışamaz ve diğer şekilde de iş bulamamaktadırlar. Erzurum halkı bu konuda titiz davranmaktadır. İkametlerinin olmaması kaçak olduklarını düşündürmekte ve iş sahiplerini endişelendirmektedir. Ailelere Ebu İshak Vakfları ve çeşitli hayır kurumları tarafından günlük ekmek ve yemek yardımı yapılırken, Birleşmiş Milletler Konseyi tarafından her 3 ayda bir ailede bulunan kişi başına 100' er lira maddi destek sağlanmaktadır. Çocuklara eğitim imkânı sunulmuş olup, ilkokul, orta öğretim ve üniversite düzeyinde olanların eğitimlerine devam etmeleri sağlanmıştır. Mülteci aileler Türkiye'de ilk başta dil bilmedikleri için sıkıntı yaşasalar da okulda ya da işyerlerinde Türkçe öğrenmeye çalışmaktadırlar. Aldıkları Türkçe eğitimleri sayesinde çocuklar anne-babalarına göre daha iyi Türkçe konuşmakta ve kolay anlaşabilmektedirler. Çocuklar aldıkları eğitim ve burada bulunmaktan oldukça mutlu olduklarını içtenlik ve büyük bir heyecanla ifade etmektedirler. Dışlanmamaları, hor görülmemeleri, etnik kimliklerini saklama gereği duymayıp bundan korkmamaları huzur içinde olmalarına yetmektedir. Din ve mezhep farkı olmadığı için daha rahat olmaları ayrıca insanların misafirperverliği diğer ülkelerde yaşadıkları sıkıntıdan sonra kendilerini daha güvende hissetmişlerdir. Şüphesiz tüm bu hususlar binlerce yıllık devlet geleneğimiz ve yurtta sulh cihanda sulh anlayışımız ile evrensel barışa katkımız, laik tutumumuz ve dinler arası diyalog başarımızın tüm toplumumuzun her kesimiyle özdeşleşen değerler olmasıyla sağlanmaktadır.

Türkiye'de yaşadıkları tek sorun ikamet alamamalarıdır. İkamet alamadıkları için anne-baba sigortalı bir işte çalışamamakta, düzenli bir iş yapamayıp sürekli işten çıkarılmaktadırlar. Bir yere ait olamama, her an bulundukları yerden gönderilme korkusu ile zor bir hayat yaşamaktadırlar.

Türkiye'de hangi haklara sahip olup olmadıkları konusunda tam bilgilerinin olmaması birçok sorunla karşılaşmalarına neden olmuştur. Görüşülen ailelerden biri olan Süheyla-Hudut çifti ve çocukları buraya ilk geldiklerinde sağlık sigortalarının olduğunu, ilaç masraflarının karşılandığını fakat daha sonra bunun iptal edildiğini dile getirdi. Birleşmiş Milletler kabul ettiği için ilk geldiklerinde her ay aldıkları paranın kesilmesi de onları zor durumda bırakmıştır. Öğretmen anne ve mühendis babanın kendi işlerini yapamamaları için İran yönetimi tarafından diplomalarına el konulduğu ve Türkiye'de de vatandaşlıkları olmadığı için çalışamadıklarını dile getirmişlerdir.

Yabancılar Şube yetkilileri ile yapılan sözlü görüşmeler sırasında ailelerin yaşadığı sorunlar geldikleri ilk yıl sağlık hizmetlerinden yararlanabilmekte, geçici ikamet süreleri 1 yıl olduğu için bunun her yıl yenilenmesi gerekmekte olduğu şeklinde dile getirilmiştir. Çalışma hakları bulunmaması, çalışma bakanlığı denetimi altında bulunmaları nedeniyle sigortasız çalışmaları da yasak olduğu için geçim sıkıntısı yaşadıkları ifade edilmiştir. Bu şartların dışında çalışanların da kaçak işgücü durumuna düştükleri hiçbir güvenlik halklarının olmaması nedeniyle istismara açık hale geldikleri ifade edilmiştir.

Pakistan, İran, Afganistan, gibi ülkelerden gelen mültecilerle Suriye'den gelen mültecilere tamamen farklı haklar verilmekte Suriye'den gelenler bu konuda daha avantajlı olmaktadır. Eğitim, sağlık, iş ve maddi ihtiyaçlar konusunda Suriye'den gelenlerin daha şanslı olduğu görülmektedir.

Erzurum'da 2000'nin üzerinde yabancı bulunduğu, Suriye'den gelenlerin sayısının ise150'yi aştığı ve her geçen gün sayılarının artacağı, Azerbaycan, Afganistan, Pakistan, Libya ve İran'dan gelenlerin sayısı daha fazlalığı azalmayacağı düşünülmektedir.

Yabancılar konusuyla ilgili araştırmalar için büyük bir veri temini güçlüğü ve yetki kargaşası yaşanmaktadır. Nitekim uzun yıllar Erzurum'da bu konuyla ilgili çalışmaları Pasaport Şubesi yürütmüş olup, 3 yıldır Yabancılar Şubesi sürdürülerek 2014 yılı Mayıs ayından itibaren yabancılar şubesi de kapatılarak ve Göç İdaresi adı altında yeni bir şube kurularak bu birim tarafından hizmet verilmeye başlanmıştır.

Emniyet birimleri dışında, Erzurum Valiliği, Büyükşehir Belediyesi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Erzurum'da bulunan mültecilerle ilgilenmekte olup çeşitli şekillerde yardımlarını sürdürmektedir. Bu kurumlar farklı zamanlarda para, yiyecek ve giyecek gibi yardımlarla mültecilerin yanında bulunarak, Ebu İshak Vakfı her gün ekmek ve yemek yardımı yaparken, SYDV en son 26.12.2013 tarihinde 209 aileye, kışlık ihtiyaçlarını karşılamaları için ailede bulunan kişi başına 100'er lira şeklinde nakdi para yardımında bulunmuştur.

Mültecilerin geleceği ile ilgili olarak gazete haberleri ve kamuoyundan alınan bilgilere göre; Erzurum Milletvekili Cengiz Yavilioğlu, finansmanı Avrupa Birliği (AB) fonlarından karşılanarak Erzurum'da bulunan çoğunluğu Afganistan uyruklu mülteciler için Aşkale'de1500 kişilik yeni yerleşim merkezi yaptırılacağını ve 2014 yılı sonu 2015 yılı başında hizmete gireceğini belirtmiştir. Ülkemizde ve şehrimizde misafirimiz olan mülteci kardeşlerimizin rahat bir yaşam sürmeleri ve daha iyi şartlarda yaşayabilmeleri için yerel yönetimler, mülki idare ve sivil toplum örgütlerinin adeta seferber olduğunu ifade edilmiştir.

İlgili emniyet birimlerinden edinilen bilgilerden aralarında Erzurum'un da bulunduğu ülke genelindeki 51 şehrin 'Mülteci Uydu İl' kapsamında olduğu, Erzurum'daki Mülteci kampının 500 kişi kapasitesinde olmasına rağmen bugüne kadar 202 kişiye hizmet sunulduğu ve bu sayının önümüzdeki yıllarda 800'e kadar çıkartılacağı anlaşılmıştır. Türkiye'nin uluslararası anlaşma ve mevzuatlara göre mültecileri kabul ettiğine işaret eden yetkililer ülkemize ve şehrimize gelen mültecilere en iyi şekilde hizmet sunulmaya çalışıldığı toplumsal entegrasyonuna önem verildiği özelikle mültecilerin çocuklarının eğitimlerini aksatmamaları için il genelindeki okullara gönderilip Türkçe eğitimine tabi tutuldukların bilgisine ulaşılarak 2013-201 eğitim ve öğretim döneminde 100 mülteci çocuğun okullara kayıtları yaptırıldığı ve Türkçe eğitimlerine önem verildiği anlaşılmaktadır. Mültecilerin şehre yerleştirilmesi ve suç ortamlarından uzak tutulması için belediyelere de büyük görev düştüğünü belirten yetkililer Belediyeler TOKİ ile yaptırdıkları konutlardan 5-6 tanesini pansiyon olarak mültecilere tahsis etmesi halinde bu konuda yaşanılan sıkıntıların önemli ölçüde giderileceğini ifade etmişlerdir.

3. SONUÇ

Kısa gözlem ve sınırlı araştırmalar da ortaya koymaktadır ki tarihin her döneminde Erzurum önemli ölçüde, mülteci kabul etmiş, saldırıya maruz kalmış bir konumda yer almaktadır. Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik ve kültürel özellikleri ve çevresine göre güven adası durumunda olması ülkemizi düşünsel olarak hedef ülke özellikle de Asya ülkelerinden gelenler için Erzurum'u hedef merkez yapmaktadır. Ülkelerinde siyasi baskı, soykırım, can güvenliği ve geçim sıkıntısı çekenlerin yüzlerce yıllık kültürel özelliklerimizi etkili bir şekilde bildikleri, Türk-İslam sentezi neticesinde canlarını ve geleceklerini bir şekilde dünyaya merhamet ve misafirperverlik timsali olmuş ve düzen sunmuş olan **Yurtta Sulh Cihanda Sulh**'ün beşiği olan Anadolu'ya teslim etme düşüncesi göz ardı edilmemelidir. Stratejik olarak ise büyük ülke olmanın bir sonucu olarak da bu göçleri nitelendirmek mümkündür. Bu önemli kabullerin dışında yaşadışı göç ve insan kaçakçılığının hedef ülkeler açısından bazı dezavantajları da beraberinde getirdiği açıkça ortadadır. Ekonomik alanda kaçak işgücünü ve kayıtdışı ekonomiyi tetiklemek, asayiş sorunları, kültürel uyuşmazlık, bireysel ve ulusal güvenlik sorunları bir çırpıda söylenebilecek sorunlardan bir kaçıdır.

KAYNAKÇA

Bulut, İ., 1997, Yozgat'ın İç ve Dış Göçlerdeki Önemi, Hacettepe Üniv. 3.Ulusal Nüfusbilim Kongresi (2-5 Aralık 1997), Ankara.

Bulut, İ., 2000, Yozgat'ın Nüfus Coğrafyası Özellikleri, Doğu Coğrafya Dergisi Sayı. 4, Erzurum.

Bulut, İ., 2011, 'Yasadışı Göçün Toplumsal ve Kültürel Alanda Ülkemize Etkileri', Ekin Dergisi, 18, s.44-48.

Deniz, O., 2008, 'Türkiye'nin Doğu Sınırları ve Mülteci Sorunu', Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Başkanlığı, (Yayımlanmamış Proje Raporu), Van.

Deniz, O., 2009, 'Mülteci Hareketleri Açısından Van Kentinin Durumu ve Kentteki Mültecilerin Demografik Profili', Doğu Coğrafya Dergisi, 22, s.187-204.

Deniz, O., 2009,Uluslararası Göçler ve Türkiye'ye Yansıması(Sığınmacılar, Mülteciler ve Yasadışı Göçmenler)(11,12)

Doğanay, H., 1991, Demografya-Nüfus Bilimi (2.Basım) Atatürk Üniv. K.K. Eğitim Fakültesi Yayını, Erzurum.

Koca, H.,-Girgin, M., 2001, Alaşehir İlçesine Mevsimlik İşgücü Göçü, Doğu Coğrafya Dergisi Sayı.4, Erzurum.

Mutluer, M., 2003, Uluslar arası Göçler ve Türkiye, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi(1).

Tandoğan, A., 1998, Demografi Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu, Lega kitabevi, Trabzon.

Tekeli, İ.-Erder, L., 1978, Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler, Hacettepe Üniv. Yay. No: D-26, Ankara.

Tümertekin, E., 1968, Türkiye'de İç Göçler, İstanbul Üniv. Yay. 1371, Coğrafya Enst. Yay.54, İstanbul.

Tümertekin, E.- Özgüç, N., 1998, Beşeri Coğrafya İnsan-Ortam-Kültür, Çantay Yayınları, İstanbul.

Tümertekin, E., -Özgüç, N., 1998, Beşeri Coğrafya, İnsan-Kültür-Mekan, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Türk Dil Kurumu, 1988, Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları No:549, s.556, Ankara.

Üner, S., 1972, Nüfusbilim Sözlüğü, Hacettepe Üniv. Yay. No:17, Ankara.

Vikipedi Ansiklopedisi, 'Tehcir Kanunu' maddesi(2).

Erzurum Emniyet Müdürlüğü Göç İdaresi Bürosu 2011-2014 verileri.